

Lokaal Scenario Atelier: Deelregio Westfriesland

Drechterland

Datum: 29 januari 2020

Locatie: Dorpshuis het Streekpunt in Hoogkarspel

Inleiding:

Dit is het verslag van de bijeenkomst van de gemeente Drechterland, 29 januari 2020. Dit atelier maakte onderdeel uit van twee lokale bijeenkomsten in de gemeente Drechterland, voor de deelregio Westfriesland.

In deze bijeenkomst hebben inwoners verkend wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor de opwekking van grootschalige zon- en windenergie in Drechterland als onderdeel van de deelregio Westfriesland. Dit is gedaan met behulp van scenario's en bouwstenen. De scenario's geven inzicht in de mogelijke keuzes en de effecten daarvan. De scenario's die zijn gebruikt, zijn: (1) Productielandschappen, (2) Lokale kracht, (3) Bestaande e-infrastructuur.

De scenario's zijn gemaakt door de gemeente, samen met onder meer de provincie, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, bedrijfsleven en de netbeheerder. Ze zijn een middel om met elkaar het gesprek aan te gaan.

Een bouwsteen bestaat uit een bepaalde techniek van energieopwekking (bijv. windmolens), op een plek (bijv. agrarische grond), onder een bepaalde conditie (bijv. langs de snelweg). De bouwsteen heet dan "windmolen op agrarische grond langs de snelweg".

De deelnemers hebben gepraat over de scenario's en welke bouwstenen hun voorkeur hebben. Per scenario hebben ze op de kaart van de gemeente aangegeven waar de bouwstenen kunnen komen en waar zeker niet.

In totaal hebben 32 mensen deelgenomen aan de bijeenkomst. De samenstelling van de groep was als volgt: 29 inwoners, 1 raadslid en 2 ambtenaren van de Provincie Noord-Holland.

Vervolg

De opbrengsten van de lokale bijeenkomsten van de 18 gemeenten in de energieregio Noord-Holland Noord worden verwerkt op een kaart. Hierop wordt aangegeven wat de mogelijke zoekgebieden zijn voor duurzame energieopwekking. Deze kaart vormt de basis van de concept-RES. De concept-RES wordt voor vaststelling aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders. Na vrijgave door het College worden raadsleden gevraagd naar hun wensen en bedenkingen bij de concept-RES. Ook de deelnemers aan de regionale en lokale bijeenkomsten krijgen de concept-RES toegestuurd en daarmee de mogelijkheid om hun mening te geven.

De concept-RES wordt besproken in regionale en lokale raadsbijeenkomsten, Statenbijeenkomsten en overleggen van de Algemeen Besturen van de waterschappen. Daarnaast zal in mei '20 een regiobreed Noord-Holland overleg worden georganiseerd waarin alle raadsleden, collegeleden, bestuurders, Statenleden, leden van de dagelijks en algemeen besturen van de waterschappen binnen de regio met elkaar in gesprek kunnen gaan.

De concept-RES wordt met alle wensen, bedenkingen en meningen van deelnemers voor doorrekening aangeboden aan het Nationaal Programma RES en het Planbureau voor de Leefomgeving. Als de energieregio groen licht heeft gekregen, wordt per zoekgebied onderzocht wat een concrete plek voor zonneweides en/of windmolens zou kunnen zijn. Hierbij worden inwoners en andere belanghebbenden nadrukkelijk betrokken.

Inhoud

Beschrijving van de scenario's:	3
Kansen, aandacht-en discussiepunten:	3
Gesprek over de scenario's en bouwstenen.....	5
Scenario banner:.....	7

Beschrijving van de scenario's:

Specifiek voor de deelregio Westfriesland zijn drie scenario's opgesteld, namelijk: (1) Productielandschappen, (2) Lokale kracht en (3) Bestaande e-infrastructuur.

Het scenario **Productielandschappen** focust op de koppelkansen die de energie- en agrarische sector brengen. De uitgangspunten:

- Slimme combinaties van de energie- en agrarische sector, die leiden tot maximale productiviteit.
- Er is een voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik.
- Het experimenteel landschap wordt benut voor proeftuinen van energie en teelt.
- De glastuinbouw stapt over op geothermie. De gebouwde omgeving lift waar mogelijk mee.
- Er is een proactieve rol van de overheid samen met grondeigenaren en de netbeheerder.
- De gebouwen worden minimaal geïsoleerd tot energielabel D

Het scenario **Lokale kracht** richt zich op eigenaarschap en het bundelen van lokale krachten. De uitgangspunten:

- De transitie is zichtbaar voor de bewoners en de opwekking gebeurt collectief.
- Er wordt gezocht naar combinaties met aan andere (ruimtelijke of sociale) opgaven die spelen, zoals natuurontwikkeling.
- De bedrijventerreinen zijn een vliegwiel voor de verduurzaming.
- Er is veel aandacht voor besparing. Een slim energiesysteem moet de uitruil van vraag en aanbod in goede banen leiden.
- De gebouwen worden geïsoleerd tot minimaal energielabel A.

In het scenario **Bestaande e-infrastructuur** vormt de huidige elektra infrastructuur het vertrekpunt. De uitgangspunten:

- Er is een maximale benutting van de huidige aansluitcapaciteit en zoveel mogelijk clustering.
- Nieuwe inpassing van zonnevelden en windturbines vindt plaats waar ruimte is voor nieuwe kabels: langs (water)wegen, het IJsselmeer en het Markermeer
- De opwekking vindt dicht bij de gebruiker plaats.
- Om de elektriciteitsnetten te ontzien worden gebouwen geïsoleerd tot minimaal label B.

Kansen, aandacht-en discussiepunten:

Eén of meerdere deelnemers hebben het volgende gedeeld:

Opmerkingen m.b.t. de rol van bewoners in de transitie:

- Er moet gezocht worden naar collectiviteit op basis van vrijwilligheid (en dan kunnen in plaats van moeten) – te nemen maatregelen moeten aantrekkelijk gemaakt worden.
- Er moeten energiecoöperaties (groot en klein) worden opgezet in woonwijken, dorpen of de regio.

Regelgeving en beleid:

- Energie besparen stimuleren en *belonen* vanuit overheid. Gemeente heeft hierbij een aanjagende en trekkersrol.
- Meer regie houden op duurzame productie: eigen Europese productie van zonnepanelen.

Ruimtegebruik / Landschap

- Wat zijn de effecten op het landschap? Voorkom versnippering. Kijk ook naar het voorbeeld Flevoland: eerst overal en nergens kleine windturbines, nu een aantal grote windturbines in lijnopstelling (= fraaier).

Techniek en innovatie:

- Aanvulling op bouwstenen: Plaatsen zonnepanelen op geluidsschermen.
- Kijk ook naar andere technieken voor windenergie dan de reguliere windturbine, bijvoorbeeld powernesten, windturbines zonder wieken die op basis van luchtfrequentie stroom kunnen opwekken.
- Zijn tijdelijke opstellingen van windturbines ook mogelijk? Bijvoorbeeld die alleen 's nachts opgesteld worden.
- Opslag is een aandachtspunt. Een te realiseren voorbeeld: accu's gebruiken van elektrische auto voor het opslaan van energie.
- Windturbines in combinatie met waterstofopslag.
- Mobiele elektriciteitshuisjes inzetten om energie te leveren aan huishoudens.

Zorgen / aandachtspunten

- Waarom enkel zon en wind? Het planten van bomen (CO₂ reductie) in plaats van agrarische grond bedekken met zonnepanelen. 'Bomen zijn de longen van mens en dier'.
- We moeten kijken naar de meest eenvoudige en pragmatische oplossingen voor de minste kosten.
- Waarom opwekken in Nederland als er elders meer ruimte is? > Afspraken in Parijs zijn dat elk land moet verduurzamen.
- Stedelijke ontwikkeling komt in het nauw door het plaatsen van windturbines
- Vraag dichtbij aanbod: Waar wordt de hoogste elektriciteit verbruikt? Waar zitten de gebruikers? Daar moeten we voorzieningen en zonnepanelen aanbrengen
- Heb oog voor bijzondere landschappen/beschermde natuurgebieden
- Hou rekening met het ecosysteem in de bodem (NB: relevant bij zon op veld)
- Hou rekening met de vogeltrekroutes (NB: relevant voor windturbines).
- Hou rekening met kruierend ijs op windturbines.
- Er zijn veel mogelijkheden met besparen/opwekking in nieuwbouwprojecten (als er anders wordt gebouwd).
- Er worden zorgen gedeeld over windturbines: is het materiaal wel recyclebaar? En hoe verhouden de kosten zich tegenover de baten?
- Een deelnemer maakt zich zorgen over windturbines langs provinciale wegen i.v.m. veiligheid.

Gesprek over de scenario's en bouwstenen

Gesprek over de scenario's:

Niet alle groepen hebben blauwe stickers geplakt – de keuze was ingewikkeld. Een aantal deelnemers geeft aan dat elementen van de uitgangspunten van alle drie scenario's wel en niet aanspreken. Uiteindelijk is er het meeste enthousiasme voor de uitgangspunten van *bestaande E-infrastructuur*: dit is de meest pragmatische aanpak.

Vanuit het scenario *Productielandschappen* worden de minst blauwe stickers geplakt. Wind en zon in agrarische velden gaat ten koste van goede landbouwgrond, en zorgt voor horizonvervuiling van het Westfries landschap.

Gesprek over de bouwstenen:

Over bouwstenen met overwegend groene stickers:

- **Zon op dak:** de bestaande ruimte zoveel benutten, geen landschap/horizonvervuiling. Verder vinden deelnemers dat we moeten kijken of er meer dan 30% mogelijk is. Een idee wordt geopperd: vergoeding in combinatie met verwijderen asbestdaken (investering door eigen bedrijf of door zonnecollectief). Er zijn 2 oranje stickers geplakt, om een onbekende reden.
- **Zon rondom onderstations:** dit is een slimme keuze, want zo wordt energieopwekking dichtbij een opslagbron gerealiseerd.

- **Isoleren:** besparen is een belangrijk speerpunt, maar doelstelling is beter haalbaar als we in de plaats van naar een bepaald label voor alle huizen te streven zorgen dat we per huis 1 label hoger gaan.

Over gemixte bouwstenen:

- **Windturbines op agrarische gronden:**
Wel: Mits geclusterd, de verwachting is dat met kleinere windturbines er meer draagvlak is. Bovendien is het een goed verdienmodel voor boeren. Maar we moeten goed kijken naar landschappelijke inpassing. Er is een mogelijkheid voor windturbines pal achter agrarische gebouwen (mogelijk kleinere windmolens en toepassing van andere technieken die beter inpasbaar zijn).
Niet: Horizonvervuiling van het Westfrieze landschap. Dit is voor vogels funest. Bovendien vergen windturbines veel meer grond dan we denken, kijk maar naar alle betonpaden die nodig zijn om de turbines te kunnen bereiken.
- **Zonnepanelen op water**
Wel: Een geclusterde inpassing heeft de voorkeur. Bovendien levert het veel op. Er is een voorkeur voor zon op Markermeer. Volgens een deelnemer kan je zonnepanelen alsnog weghalen als het ecologisch te veel nadelen blijkt te geven.
Niet: Er zijn zorgen over ecologie, tegen de dijk kan het echter wel.
- **Zon rondom bedrijventerreinen**
Wel: Dit is toch al niet zo een fraai landschap.
Niet: Dit tast het dorpsaanzicht aan. (Zie ook bouwsteen zon rondom stadsranden).

Over bouwstenen met overwegend oranje stickers:

- **Zon op agrarische grond:** Want we moeten de landbouwgrond behouden. Dit is nodig voor voedsel, en de verduurzamingslag die in de voedselproductie noodzakelijk is. Westfriesland/Nederland is een belangrijke voortrekker hierin.
- **Zon rond stadsranden en kernen:** Dit gaat ten koste van dorpsaanzichten en is landschapsvervuiling. 'Denk je dat je het dorp uit bent, moet je eerst nog door een woud aan zonnevelden. Dat moeten we toch niet willen'.
- **Wind op water:** Dit is ongunstig voor watersport. Ook moeten we het beleid Natura 2000 koesteren.

Scenario banner:

SCENARIO 1: Productielandschappen					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		2	2		
Zon op agrarische grond:	In het experimentele landschap, ontwikkeling van eiwitrijk voedsel	0	4		
	Boven fruitteelt			X	
Wind					
Wind op agrarische grond:	In het traditionele landschap	2	4		
	In het experimentele landschap	1	1		
Repoweren bestaande turbines				X	

SCENARIO 2: Lokale kracht					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op grote daken		5	0		
Zon op agrarische grond:	Rond stadsranden of kernen	0	2		
	Rondom bedrijfsterreinen	1	0		
	In het romantische landschap	1	0		
Zon boven parkeerplaatsen				X	
Zon op gevels				X	
Wind					
Wind op agrarische grond:	Rondom woonkernen	0	2		
	Rondom bedrijfsterreinen	0,5*	0		

* Een groepje deelnemers heeft 1 blauwe sticker geplakt bij deze bouwsteen, vanwege "twijfel". Met hierbij ook de opmerking: hoe dichter bij de bebouwing, hoe kleiner.

SCENARIO 3: Bestaande e-infrastructuur					
Bouwsteen		# Groene Stickers	# Oranje Stickers	Niet Geplakt	
Zon					
Zon op water	IJsselmeer	1	1		
Zon op grote daken		1	0		

Zon op agrarische grond:	Rondom bedrijfsterreinen	0	1	
	Dichtbij midden stations	1	0	
	Bij bestaande windparken			X
	Langs spoorwegen			X
	Boven snelwegen	1	0	
Wind				
Wind op water:	Marker- en IJsselmeer, overige plekken	0	1	
	Marker -en IJsselmeer, dichtbij bestaande windparken	0	1	
Wind op agrarische grond:	Rondom onderstations	1	0	
	Langs de spoorweg			X
	Langs de snelweg	1	0	
	Bij bestaande windparken			X
Repoweren bestaande windturbines				X